

LIETUVIŲ GIMTOJI KALBA

Rašinio temos ir tekstai interpretacijai

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2005 m. gegužės 26 d.

Trukmė 3 val. (180 min.)

NURODYMAI:

- Šiame sąsiuvinyje jums pateiktos trys rašinių temos ir trys tekstai interpretacijai. Pasirinkite **vieną iš jų** – rašinį arba teksto interpretaciją – ir parašykite darbą.
- Savo darbą (juodraštį ir švarraštį) rašykite mokyklos antspaudu pažymėtuose popieriaus lapuose. Pirmiausia užrašykite savo vardą ir pavardę bei rašinio temą arba pasirinkto kūrinio autorių ir pavadinimą.
- Rašykite mėlynai rašančiu parkeriu arba tušinuku, aiškiai ir įskaitomai. Koregavimo priemonėmis naudotis draudžiama.
- Skaitydami tekstus, juose galite rašyti savo pastabas, komentarus ar pan.
- Pasilikite pakankamai laiko perrašyti darbą į švarraštį, nes juodraštis nebus tikrinamas.
- Orientacinė Jūsų darbo apimtis – 2 puslapiai (A4 formato). Vertinant darbą, bus atsižvelgiama ir į apimtį.
- Prieš atiduodami darbą dar kartą atidžiai pasitikrinkite, ar nepalikote klaidų.

Linkime sėkmės!

I. RAŠINYS

*Rašydami rašinį, būtinai turite remtis ne mažiau kaip dviejų autorių kūryba, **vienas** iš jų turi būti iš čia nurodomų autorių:*

- *Maironis,*
- *J. Biliūnas,*
- *V. Juknaitė.*

Rašinio temos

1. **Moters pasaulis lietuvių literatūroje**
2. **Skriaudos ir kaltės tema lietuvių literatūroje**
3. **Poetas ir tauta**

Temą galite susisiaurinti, pasitikslinti, bet ir šiuo atveju būtinai turite remtis ne mažiau kaip dviejų autorių kūryba, vienas iš jų turi būti iš nurodytųjų.

II. TEKSTAI INTERPRETACIJAI

1 tekstas

Justinas Marcinkevičius

MAŽVYDAS

(ištrauka)

VILENTAS

Mielasis mano, tavo Katekizmas...
Arba Giesmynas – peržiūrėjau visą –
Titano darbas!

MAŽVYDAS

Ė, greičiau Sizifo...

VILENTAS

Tu žodį iškirtai – kaip akmenį!

MAŽVYDAS

Taip, taip – dabar tą akmenį į kalną
Stumiu, ritu, keliu... o rankos silpsta.
Paleisi – nugarmės. Ir pagalvoji:
Kuriems velniams tos pastangos...

VILENTAS (*pasipiktinęs*)

Martynai!

MAŽVYDAS

Palauk, palauk – žiūrėsiu, ar ilgai
Lietuviškai sakysi Karaliaučių
Pamokslus savo...

VILENTAS

Kol klausys – sakysiu.

MAŽVYDAS

O aš taip negaliu.

(*Patylėjęs*)

Jei tas akmuo,
Kur, kaip sakai, iškirtom savo žodį,
Į prarają nukris – tai mūsų darbas
Ir mūsų gyvenimas neturi tikslo.
Prasmės neturi.

(*Nusijuokęs*)

Argi ne kvailys!

Atsimeni, jaunystėje kartojai:
„Geriau prarasti Lietuvą nei Dievą“.
Nepažinau tada, mielas mano,
Nei Lietuvos, nei Dievo. Šitiek metų
Tarytum karčią metėlių arbatą
Geriu aš pareigą. Tik pareiga
Mane čia atvedė ir čia paliko.
Bijau prisipažinti, kad ne Dievui
Tai buvo pareiga, o žodžiui. Žodžiui,
Kurį reikėjo iš mirties vaiduoti,
Kuriam pavidalą reikėjo rast,
Kad jis galėtų amžiuose paliudyti
Buvimą savo ir galbūt gyvybę.

(Prisimindamas)

Atsimeni, kaip savo Katekizmą
 Tiesiog iš Jono Veinreicho spaustuvės
 Mes kunigaikščiui nunešėm? Ar tu
 Atsimeni, ką jis tada pasakė?
 „Per Dievą, – sako, – Lietuvą atvesiu
 Į Prūsiją. Ko nepadarė kardas,
 Tą padarys knyga ir Dievo žodis.“
 Ir taip pasakė ne bet kas, o buvęs
 Kryžiuočių ordino magistras. O,
 Tie žodžiai buvo peilis man į širdį!
 Kokia ironija! Įsivaizduoji,
 Pats sava rankom sau neriesi kilpą.

(Patylėjęs)

Buvau ketinęs likti Karaliaučiu,
 Tačiau po žodžių tų apsigalvojau.
 Esu čionai, kad pats save atpirkčiau.
 Kad ginčiau žodį. Žodis mano Dievas.
 Čia aš galiu naudingas būt lietuviams.
 O ten – tik Prūsijos valdovui.

Marcinkevičius Just. Mažvydas. Vilnius: Vaga, 1978. P. 214–216.

2 tekstas**Salomėja Nėris****MANO VAIKELIS**

Brydė rugiuose – ne žvėries, –
 Ant katinėlio kam baries?
 Tai baltaplaukis mano vaikelis!
 Kur tu iries?

Dėl aguonėlės raudonos,
 Rugių gėlelės mėlynos
 Toli paklydo mano vaikelis
 Baltuos miškuos.

Jam apie duoną jie dainuos,
 Pasaulio sielvartą dėl jos.–
 Bet nesupranta mano vaikelis
 Rugių dainos.

Jam pilna žemė spindulių,
 Margų drugelių ir gėlių.–
 Skraido, plasnoja mano vaikelis
 Pats drugeliu.

Ir... sudraskyta aguona,
 Gėlė nuvytus mėlyna. –
 Sukniubęs rauda mano vaikelis:
 Gėlių gana!

Paryžius, 1937.IV.2

Nėris S. Poezija. Vilnius: Vaga, 1979. P. 362–363.

3 tekstas

V. Mykolaitis-Putinas

Altorių šešėly
(ištrauka)

„Quia peccavi nimis...”*

<...>

Vasaris paėjo toliau ir pasirinko vietą, iš kur buvo matyti ežerėlis, o pro jį Kalnynų dvaras ir bažnytkaimis. Vietelė buvo jauki ir reginys gražus. Kunigas pasitiesė apsiaustą ir pusiau gulsčiomis parvirto ant kvepiančios, saulės sušildytos žemės. Štai pagaliau jis vieną vienas, su savo mintimis ir savo atskiru pasauliu – ir jis gali dabar į tą pasaulį pažvelgti ir jame pats su savimi pabūti – niekas jo nepasaus, niekas nesutrukdys.

Tokiais momentais Vasaris jausdavosi, tarytum būtų išsinėręs iš visų laikinų savo gyvenimo aplinkybių ir pasiekęs savo paties žmogiškąją esmę. Reti tai būdavo momentai, bet jam brangūs ir reikalingi. Tokiais momentais jis pajusdavo save patį kaip kokią nepaliestą versmę, kurioje glūdi dar daug niekam nežinomų pajėgų. Tuomet jis įtikėdavo savim ir gerbdavo save. Tokiomis valandomis jis tarsi nuplaudavo nuo širdies visą per dieną dienas prisirinkusį kartumą, kai jis būdavo paprastas nusizėmęs kunigėlis, kuriam bobelės geisdavo pabučiuoti į delną, o vyresnieji konfratrai traktuodavo bent kiek iš aukšto, su protekcija arba nebojimu.

Toks momentas prasiskleidė jam sėdint šilėly, iš kur buvo matyti ežerėlis, dvaro liepos ir Kalnynų bažnyčios bokštas. Kun. Vasaris žiūrėjo į tą bokštą, prie kurio jį rišo vikaro pareigos, bet jo sąmonėj dabar nebuvo jokio savo kunigystės nujautimo. Ir jeigu kas būtų staiga tą nujautimą pažadinęs, jis sunkiai būtų galėjęs apsiprasti su mintimi, kad jis iš tiesų kunigas – *sacerdos in aeternum***, kad jis kasdien duoną ir vyną paverčia Kristaus kūnu ir krauju, kad jis atleidžia nuodėmes ir dalina žmonėms Dievo malonės. Jis – Liudas Vasaris? Ne, tai turbūt negalimas daiktas. Juk jis štai dabar jaučia taip paprastai, žmogiškai – ir jis nori toks pasilikti – ir jis bijo viso to, kas nepaprasta, kilnu, šventa – kaip tad jis gali būti *sacerdos in aeternum*?

Jis apsisvertė aukštiekninkas – ir kasdieniškoji realybė visai ištirpo mėlynose dangaus erdvėse, praskydo baltuose debesėliuose, išsisklaidė lengvuose pušų aromatuose. Vasaris jaučia, kad jis poetas, menininkas, kad jis patiria savy slaptą gamtos gyvenimą, ir jo paties siela jungias su gamta, su pasauliu.

* „Kadangi per daug esu nusikaltęs...”(lot.).

** Kunigas amžinai.